

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.
За АУСТРО-УГАРСКУ ВОС-
ПУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
фор., на по год. 3 фор.

За све остале земље годишње
10 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата мање се поштомском
упутницом непосредно админи-
страција „Глас Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Радаковићу, к. п. аген-
ту у Котор. Дописе се шаљу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.

За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет рече-
ра по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божијој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Нашег Министра
војног производимо:

у чин вијинијерског капетана војног
вијинијера Јока Јовановића, досадањег
секретара при грађевинском одјељењу ми-
нистарства унутрашњих дјела.

Наш Министар војни лека из-
врши овај Указ.

Цетиње, 10 септембра 1904 год.

Никола I.

Министар Војни

В. И. Пламенац с/р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њ. Њ. Кр. В. В. Књаз и
Књагиня пробавили су два дана на
Ријеци и повратили су се у уторник
на Цетиње.

— У одсуству г. вој. Г. Вуко-
вића, послове министарства иностраних
дјела старавља г. Лазар Мају-
шковић, министар финансија.

— Г. барон Кун од Куненфел-
да, овдешњи аустро-угарски мини-
стар-резидент, повратио се је са од-
суства и предузео управу повјереног
му посланства.

— Госп. Лобачев, царско-руски
вицеконсул, повратио се је у Скадар.

ЦЕТИЊЕ, 10 септембра.

Крунисање Његовог Величанства Петра I, Краља Србије

Бродоломље српско лађе
Није Српство утопило, —
Од мука се и од рана
Мал' по мало свијестило
„Нјесник и Вила“.

Тешко је наћи народа, који би
могао да наброји више мученика и
жртава, него што их може набројити
српски народ у дугом низу година
свог робовања. Други ко то знати
и не може, јер га се то и не тиче,
али ми Срби то добро знамо и још
боље осјећамо. Но бива да муке су-
више досаде, да живот омрава, да
вала преврше мјеру и трпљење, те
народ и не помишља о другоме;
до само да се тијех вала ослободи;
да принесе на жртву живот и има-
ње и да једном за свагда ријеша
питање: живот или смрт! Тако и на-
тање ријешити је тешко; народ пре-
мишља колеба се и сумња, — сумња
и чека, да се појави неко, ко ће умје-
ти протумачити народне мисли, по-
годити народне жеље и увикнути:
сад је настао тренутак!

Такав човек такав јунак, јавио
се у Србији почетком прошлога ви-
јека, — човек који се је показао
као оваплоћење велике народне иде-
је, човек који је био тако сретан,
да својим јунаштом задахне читав
један народ, а тај човек био је —
Краљорђе.

И отпочела се је велика народ-
на борба, — борба беспријерна. У
тој борби Краљорђе показао је не
само војничку генијалност, него и
чврстину карактера, сталност воље,
прави патриотизам, непоколебљиву

вјеру и јунаштво, којему равнота
нема. Последица свега тога била је
та, да је читав један народ оживио,
васкрснуо, ослободио се ропства!

Има људи, којима је судба до-
судила, да буду препородици на-
рода, и један од таквих људи био
је — Краљорђе. Сто година се је
ево завршило од онега дана, кад он
уваикну: доста је више! Доље с роп-
ством и тиранијом! — Сто година
живи Србија слободним животом, и
у ових сто година величина Краљорђе-
ва још је више порасла у очима
благодарног народа, као што је по-
расла и сама Србија, коју створи
прегњуће и јунаштво Краљорђе и
његовијех јуначкијех сатрудника.

Данас благодарно потомство,
сјећајући се тијех великијех дјела,
са највећим пијететом прославља спо-
мен првог српског устанка и из осо-
бите благодарности меће круну Ср-
бије на достојну главу Његовог Ве-
личанства Краља Петра I унука
великог Краљорђе, а сина племени-
тог Књаза Александра Краљорђе-
вића.

Нека тај велики чин буде сре-
тан за напашену Србију! Нека буде
сретан за ваславују по српски народ
дивастију Краљорђевића!

То им од свега срца жели Црна
Гора и братски увикује:

Живио Краљ Петар!

Живио владајући Дом Краљорђе-
вића!

Живјела братска Србија!

* * *

На Госпођин дан, као на дан
крунисања Њ. Величанства Краља
Петра, одржато је у овдашњој ма-
настирској цркви свечано благода-
рење са многољетствљем за Његово
Величанство Краља и за Његово
Краљевско Височанство Престо-
наследника Ђорђа. При благодарењу
чинодјелствовао је Високопресвеш-
тени Митрополит г. Митрефија са
мјесним свештенством, а присуство-
вали су: Њихови Кр. Височанства
Књаз Господар и Књагиня Милена,
Њ. Височанство Књаз Марко, наши
министри, великодостојници, чинов-
ништво и сфацарски кор у потпу-
ној парадној и велики број народа,
како из мјеста тако и из унутраш-
њости Црне Горе. При изласку из
цркве пуцали су са „Табје“ топови,
а пред Двором свирала је војничка
музика, па је доцније свирајући оби-
лавила варпским улицама. Варош је
била окићена заставама, а у вече
је било сјајно осветљење и народно
веселе.

* * *

О свечаностима у Биограду при-
ликом крунисања Краља Петра, при-
мили смо ова телеграфска извјешта:

БИОГРАД, 6 септембра. — Кон-
грес српских љекара и природњака
отворио је јуче изјутра Краљ. При-
сутни су били представници хрват-
ски, словеначки, чешки и бугарски.
Послије отварања конгреса Краљ је
примио у аудијенцију чланове кон-
греса. Иза тога Краљ је отворио ју-
гословенску изложбу, у којој је изло-
жено око 500 радова српских, бугар-
ских, хрватских и словеначких сли-
кара и вајара.

БИОГРАД, 7 септембра. — Ју-
че изјутра, у вању Народне Скуп-
штине, одржат је састанак чланова

Академије Наука. Отварању сједни-
це присуствовао је и Краљ. Сједни-
ца је отворио кратким говором пред-
сједник Академије г. Симо Ловачић
вахваливши Краљу, који је Својом
Високом посјетом увеличао овај са-
станак. Затијем је г. Љуба Јовано-
вић, академик и проф. Велике Школе,
држао подужи говор о устанку 1804.,
о његову значају и о српској исто-
рији.

Доцније је на свечан начин
отворен у присуству Краљевом Ет-
нографски Музеј Српске Земље, који
се налази у кући цок. Стевче Ми-
хаиловића, коју је покојник завје-
штао на просвјетне циљеве.

Око три сата по подне стигли су
овамо дворским возом црногорски Пре-
столнаследник Књаз Данило и Кња-
гиня Милица. На станици дочекали
су их Краљ и чланови Краљеве по-
родице, министри: руски и италијан-
ски, чланови владе, великодостојни-
ци, предсједник општине, почасна
чета IX пука, која носи име Књава
Николе и многобројни народ, који је
одушевљено клицао „Живио!“ „Жи-
вијели!“ Музика је при доласку сви-
рала црногорску химну. Састанак
Краљев и чланова Краљеве породи-
це са Књазом Данилом и Књагињом
Милицом био је вавредно срдчан.
Пошто је Књаз Данило прегледао
почасну чету, представљена је прат-
ња с једне и с друге стране. За
тијем је предсједник општине био-
градске у име становништва поздрав-
ио добродошлицом Високе госте.
Послије тога се кренуло у Двор.
У првим колима возио се Краљ с
Књазом Данилом, у другим Књаги-
ня Милица и Књагиня Јелена, а
многобројни народ по улицама оду-
шевљено их је поздрављао. Варош
је украшена и заставима окаћена.

БИОГРАД, 8 септембра. — Ју-
че по подне извршено је осветљење
Краљевих знакова по програму. Мно-
ги листови поздрављају вносејим
чланцима долазак црногорског Пре-
столнаследника Књаза Данила и
Наследниковице, Књагине Милице.

БИОГРАД, 8 септ. — Круни-
сање Краљево извршено је потпуно
по програму. Дан крунисања обја-
вљен је груквањем топова и звон-
њем звона са саборне цркве и са
свих осталих цркава. Улица су биле
пуне народа, а чете су заузима-
ле одређена им мјеста. Прије Краљева
доласка у саборну цркву сакупили
су се овдје Митрополит, 4 епископа,
6 архимандрита, 6 протопопа, дјак-
они и протођакони, те су обавили мо-
литве. По том је свештенство пошло
до црквених врата, гдје је чекало на
Краљев долазак. Митрополит дао је
Краљу, кад је дошао у цркву, крст
да га пољуби, док га је један епи-
скоп окрочио благословеном водицом.
Затијем је Митрополит поздрав-
ио Краља кратким говором. Иза тога
је пошао Краљ у пратњи свештен-
ства до пријестола. С десне стране
поставили су се чланови краљеве
породице, Књаз Данило са Књаги-
њом Милицом, министри и Краљева
пратња, а с лијеве стране нарочити
посланици и дипломатски кор, као и
генералитет, за овима пак остали
достојанственици и званичне лично-
сти. Пошто је Краљ заузео мјесто,
одјеван је један псалом, послјиде
чета је Митрополит позвао Краља,

да пред правовјерним народом прочита
„Вјерују.“

Иза тога је Краљ заповједио,
да га заогрну краљевском порфиром,
при чем је један епископ помагао.
Митрополит је за тијем помавао Кра-
љу главу и прочитао крунидбену
молитву. Краљ је послјиде тога мет-
нуо себи на главу круну, коју му
је додао Митрополит, па је Митро-
полит држао бесједу. За тијем је
Краљ увео жевал и државну јабуку
од једног протођакона, који је на-
гласио многољетствије, а црвени хор
отпјевао је „многоја лета!“ У то
су топови загрмјали, а звона зазвон-
ишала и присутни се три пута Кра-
љу поклонили. Сад је слиједило све-
чан моменат. Уа тутњаву топова
сисао је Краљ с пријестола, предао
жевал и државну јабуку, клекнуо и
помолио се за бољатак свога народа.
Послије молитве дигнуо се Краљ.
По том је одржато благодарење и
тима је било крунисање свршено.
Иза тога је одслужена свечана ли-
тургија, на којој се је Краљ при-
честио.

БИОГРАД, 9 септ. — Послије
крунисања било је у Двору чести-
тање дипломатског кора. Аустро-
угарски министар Думба поздрав-
ио је Краља у име нарочитих изасла-
ника, а министар турски Фети-паша
у име осталих дипломата. Иза тога
се ишло на поклон Краљу. Најпорије
примљено је свештенство, па чла-
нови скупштине. Предсједник скуп-
штине изговорио је бесједу, у којој
је изложио кратку историју српског
народа и рекао је: Краљорђе био је
душа српског устанка, његов син
био је добротвор Србије, а данас
Србија упира поглед на унука Ве-
ликог Војда у потпуном поштовању,
да ће краљевање Краља Петра по-
дјели благостање и напредак Србије.
Послије тога се Краљу поклонило др-
жавно чиновништво, поједине кор-
порације и депутације. Послије по-
дне био је свечани историјски ход,
а у вече свечана представа, на којој
су присутни били и Књаз Данило и
Књагиня Милица. Варош је сјајно
осветљена. Краљ је одликовао мно-
гобројне официре, државне чиновни-
ке и грађане и помиловао је сва,
који су осуђени за изборне прије-
студе и буђење народа, као и оне,
које су судови осудили на робију
од 15 година. Такође и инострани
министри одликовани су од Краља
орденима.

БИОГРАД, 10 септембра. —
Јуче је био преглед војске у при-
суству Краљевом, чланова Краљеве
Породице, Књаза Данила и Књагине
Милице, иностраних министара и на-
рочитих изасланика, дипломатског
кора и многобројног грађанства. Краљ
је свуда био бурно поздрављан. У
Двору је био јуче свечани објед у
почаст дипломатског кора, а данас
ће бити објед у почаст бугарског
изасланика. Чланови српског прес-
бир-а приредили су свечани објед у
почаст иностраних новинара.

БИОГРАД, 11 септембра. —
На јучерашњем свечаном обједу Краљ
је поздрављао владарима и поглава-
рима оних држава, које су при-
крунисању заступљене биле. Итали-
јански министар одговорио је Краљу
на здравља.

Са бојишта.

Један војнички сарадник немачког листа „Frankfurter Zeitung“ штампао је о генералу Куропаткину чланак у коме је између осталог рекао и ово:

„Нема тога савременог Молтке-а, који би ма из далека могао да процени ове потешкоће, које се у данашњем рату пријатеља на путу генералу Куропаткину и његовој јуначкој војсци“. „Le Nord“ бацајући један поглед на досадашње подвиге руске војске и будуће изгледе рата између осталог пише:

Кад се једном утиса буна, која данас бијесни напад Манџурије, кад се временом и саборавом исуше све, које данас проливају удовице и сироте, кад историчар узме перо и почне да нам прича појест руско-јапанског рата, тада ће се само знати колико је потрошено снаге, јунаштва, самопожртвовања и жарког патриотизма од стране бораца овога рата. Брижни историчар мораће да изнесе догађаје у свој њиховој страсти и ужасу, мораће да предочи муке браниоца Портартура, мораће да узнеми и прослави Стесел, који успркос свему и свачему високо држи императорску заставу на бедемима Портартура, с поносним преврећем одбијајући непријатељске походе за предају, борећи се једом противу истребљења, десеткујући свуда наоколо непријатељску војску и при крају крајева ријешивши се, да се прије лагуна, него да се преда! Он ће морати прославити јунаштво капетана Лебедева, сестрићавелана, министра морнарице, који са висока једнога бедема сам дочекује јуриш читавог непријатељског пука и, попут Роланда, пошто је оборио више од двадесет непријатеља, пада најпослије сам, равнени непријатељском гранатом! Он ће морати обесмртити беспримјерну борбу „Варјага“ и „Корейца“, коју ће хрлике помораца изјачито дивљењем спомињати. Он ће морати... али опет неће бити у стању да све рекне, јер ако би хтио бити правичан према свијема јунацима овога рата, морао би да спомене све браниоце Свете Русије, почевши од најславнијих генерала, па до најскромнијег између војника, који крв студено и густо благо иде у ватру бос, а често пута и гладан, али увијек одушевљен осјећањем повјерења према врховном старјешини,

љубављу према своме Господару и тврдом вјером у Бога.

Јапанци могу послје Ђиојанга увести и Мукден, могу се испети и до Харбина, могу уништити и Портартур, али при крају крајева они не могу побједити Русију, јер они никад вијесу у стању поклебати морал руске војске над којим није у стању да влада никакво људско осјећање сумње, страха, малаксалости и очајања. Та осјећања су неопозната Словенском племену, јер је само смрт кадра да над њима влада.

Циљ је јапанског ратовања, говори „Figaro“ Харбин. Узети Харбин, значило би увести Манџурију и морални ефект тога био би огроман у Јапану. Али они још нијесу ни у Мукдену, а од Мукдена до Харбина има 500 километара.

Па да и Харбин узму, што би било?

Требао би га одржати, требало би снабдјети посадом Тјелин, Гирија, Мукден и још десетак и више мјеста огромне провинције. О им свега тога, они би били 800 километара далеко од Портартура, т. ј. од своје базе...

Очевидао је завршује „Figaro“, да је све то доста бесмислено, али да не шкочи јер је то у исто доба и веома по јапански.

СТРАНКА МИРА У ЈАПАНУ.

Обично се мисли, да је данашњи рат тако популаран у Јапану, да сви друштва и слојеви једнодушно желе, да се за господство на Далеком Истоку води рат до истреба. Но изгледа да то мишљење није баш тачно, судићи бар по ријечима г. Катајама, виђа радничке партије у Јапану, који је недавно учествовао на социјалистичком међународном конгресу у Амстердаму.

Дописник италијанског листа „Avanti“ интервјуисао је г. Катајаму и овај му је категорички изјавио, да Јапанско кријепи, што цијелој јапанској нацији придије сује ратне похуже. Истина је, долао је он, само то, да јавно мишљење у Јапану, или боље рећи већи дио омијех, који то јавно мишљење чине, беспрочно показује данас ратоборност. Али тај ратни плам гаси се из дана у дан, а мирна струја све више осваја земљиште код своју умјерених душа. Желја да се рат што прије сврши, схвата народ све више и више и пропаганда за мир све више јача, нарочито код радничкога staleжа.

Заслуга за овај покрет припада пољубично демократској партији, која ради у томе смислу путем штампе, издавањем брошура и састанцима. Тако се мало по мало гаси ратни плам, који су распалили лажни јапански патриотизам, што припадају војничкој партији и који су успјели да хипнотизу масу; раднички staleж почиње

да подиже свој глас и да показује знаке незадовољства и нестрпљења. Тај се staleж више не вара на рачун будућности и добро знаду, да имају да изгубе све, а немају да добију ништа, па ма каква био сарпетака рата.

Г. Катајама с разлогом опажа, да су у Јапану пали у грубу заблуду, што су помијешали питање политичко с питањем народним. Јасно је, да јапански народ неће имати никакве хасне, па макар да Јапан изађе и као побједилац из започетог рата. Сасвијем напротив. Ако Јапан буде тучен, невоља ће висати и потоњу кап крви народне; али и ако Јапан надјача неће бити много дружје. Успјех ће заснијети staleж који управља и пр будиће код њих сујету национализма и ратоборни варварски дух. Започеће се нова ера наоружања и војничких реформа, нови план ви о освајању. То ће бити ера господарства милитаризма, а милитаризам и сувише висе о врату народу.

Г. Катајама увијерава, да је идеја о миру почела превлађивати и код виших staleжа. И код тихих је staleжа све већи број омијех, који би живио жељели, да каква велесила интервенише, те да се учини крај крвопролићу. „Ја не знам, говори г. Катајама, да ли је тако у Русији, али кад не би тако било, ја бих се чудео.“

Идеја о интервенцији није баш тако платоничка и она почиње изазивати покушаје за остварење. Тако је недавно једна депутација пошла у Америку, која је опомоћена да покрене г. Рузвелта, да понуди своје услуге ратујућим странама. Јасно је, да ова депутација нема никаквог значајног карактера, али сама та ствар, што се токијска влада није противила да ова депутација пође, врло је значајна.

Друга не мање важна ствар та је, да влада јапанска допушта члановима партије мира, да јачно воде своју пропаганду у корист мира. Поред свега тога треба опазити, да слобода у томе погледу није баш потпуна. Партија мира покушавала је, да побједи ратоборност још 1893 године, али су тада сви скупови те партије били распуштени полицијом „у ингересу јавног реда“. Влада није одобрила осим само један митинг те врсте, па и то је одобрење учињено више ушљед неког неспоразума. Јасно је, да влада не може ни данас у томе погледу бити поуступљива, али она трпи врло вјешту игру, коју је партија мира измислила. Ево у чему је ствар: Земља Рађајућег се Сунца врло се толерирано односи према свијема релијацима и не врши никаквог административног надзора над храмовима, ма којему култу припадали. Партија мира употребљава овај закон у своју корист, те сакупља митинге у храмовима, у које полиција никад не улази.

Г. Катајама увијерава, да Јапан неће бити кадар водити рат више од двије године, ако буде остављен самоме себи. Кад то кријепи прође, он ће позвати Китај у помоћ. Питање је само, да ли ће Китај бити расположен да загази у рат. Али најважнију улогу у данашњим приликама та околност, што токијска влада увијерава, да је Китајска неутралност тек привидна и да ће Китај ту неутралност нарушити кад год се захтеје.

Човјечји ум помћу новца и садашњих средстава учинати може, само да се транспортнае олакша. Више него су учинили нијесу могли учинити, да зато ни Куропатки није могао у краћем времену добити довољно војске, да се може упустити у одлучан бој.

Замисао, да се жељезницом везом споји Атлански са Тихим океаном није нова; она датира још из прве половине прошлога вијека. — Године 1837. наредио је један енглески инжењер план за жељезничку пругу из Невборга — Тихи океан, но до градње није дошло. Мало затим наумиш амерички инжењери, градити пругу Иркутск — Тихи океан, али и ова је попут прве остала на папиру. — Постепени развој Русије, њезин велелепни положај, па економске прилике Сибирије упутиле су позване руске кругове, да мало озбиљније промисле о вези Русије са крајњим истоком и да јој отворе пазлаз у источна мора. — Године 1887 узела је сама руска влада у ствар у руке, те пошто ју је добро проучила, одређена је градња. Царским указом од 18 маја 1891. буде одређено, да се иа Владивосток споји жељезницом пругом са Челябинском, као крајњом тачком европске пруге Самара—Уфа—Челябинск. која се у то вријеме изграђивала, а од год. 1892 била довршена.

Истог мјесеца те године започело се у Владивостоку на најсвеучајији начин са градњом. — Сам престолонаследник — данашњи цар руски, отворио је ту презамениту градњу, која је тек ових дана коначно довршена. — У првом почетку одређено је, да се читава споменута пруга осим оне око Байкалског језера иа довршати до год. 1904. и предати промету. — Овај пак комад који веже сибирске са

РАТНЕ ВИЈЕСТИ.

Мукден или Тјелин.

Позвати руски генерал П. А. Хансман суди о ратном стању које је створено послје Ђиојанга, овако:

Ако су заиста јапански губитци виши него руски и ако су Јапанци, као што сваки тврди, већ изнурени, онда се је тијем самијем морала умањити и она бројна ралика, која је у почетку била између двије војске, или бар та се разлика није у штету Руса промијенила. Оно непријатно, иди, боље рећи, врло тешко осјећање, које мора владати у свакој војсци кад одступа, па ма да се каквом јуначком репутацијом користила, за овај пут ће се умањити с једне стране тијем, што се бира што згодније мјесто за успјешнију борбу, а с друге тијем, што руска војска, измичући се непрестано, сријета нова појачања, која јој из Русије стижу.

Војска би се могла зауставити и у Мукдену, пошто пријеђе ријеку Хунхо, али је вјероватније, да ће се зауставити код Тјелина на ријеци Чињхо; паралелно овој ријеци налази се према југу друга — Фанко; дуж лијевих обала ове двије ријеке, кје теку од истока на запад, пружају се планински ланци, који су такође међусобно паралелни.

Положај Тјелина даје могућност, да се дуже времена задржи непријатељ, који би гдје био бројно надмоћнији. Али није главно питање у томе да се зна, да ће се руска војска зауставити, да даде одсудан отпор непријатељу, који ће отпор, буди узгред речено, бити све мање опасан за Русе, што се буде више помицао к сјеверу. Наћи ће се најпослије некаква тачка, гдје ће генерал Куропаткија увидјети, да је његова војска довољно снажна, не само да може, него и да мора пријећи у офанзиву, па ма то било и успркос елементарним принципима стратегије.

Нема данас тага хроничара, на новинарског војничког критичара, који би погодио ни гдје ће, ни кад ће то бити. Тада ће тек настати криза у војничким операцијама, криза коју руска штампа толико коментарише и жеља, криза која ће обилежити други период рата. Тиј други период рата неки називају *период ратом*, који се може дефинисати само са двије ријечи: *руска офанзива*.

Ето о чему ми морамо премисљати од данас. Очекујмо, дакле, марне душе, да видимо не само Мукден, него и какво мјесто даље од њега, очишћено од стране Руса и заузето од Јапанаца.

Руски Цар и војник.

Париски листови доносе ову занимљиву приповијест из дворских петроградских кругова: На крштењу Царевнича у Петерхофу, крајина од суваца изгорели војник, заузимајући једно од првих мјеста у дворској цркви, сирачао је на се општу пажњу. А то је оп и заслужно.

Овај прости војник у простој униформи, усред сјајних дворских костима и униформа, препуних злата и скуповијених везива, беше ту присутан на нарочито лични позив Царев! То се догодило овако: — Назад неколико дана тијело младог књаза Нирода беше донесено са бојишта. Он је био један од првих младих племића, што погуби за домовину. Све од Порт-

транбајкалском жељезницом требало се довршити год 1905. — Међутим кинеско-јапански рат, који се је свршио поразом Кинеца, због чега су Јапанци стекли господство у Источној Азији, пожурно је градњу, те је посао на свим пругама довршен годину дана прије одређена рока.

Руси су наине знали, да би господство Јапана у источној Азији било на штету њихових интереса, те да би им и доградњу жељезничке пруге могли запрјечити, па су с тога предузели све могуће, само да се што прије учврсте на истоку. — Ушљед тога је читава пруга од Челябинска па до западне обале Байкалског језера — и од источне обале истога језера до Владивостока, односно до Портартура, била довршена већ 1. јула 1903.; а већ 1. октобра те г. предана и интернационалном промету на источну Азију. — Цијела та пруга изграђивана је у појединим одломцима, а по роковима, кад је који одломак био дограђен, могли би је подијелити овако: Челябинск—Иркутск дуга 3251.5 км. дограђена између 1896—1898; Иркутск—Байкал 662 км. дограђена 1898; источна обала Байкалског језера (Миловаја)—Калдолова 867 км. дограђена 1902; Калдолова—Харбин 1083 км. дограђена 1902/3; Харбин—Владивосток 776.5 км. дограђена 1902/3; и коначно Харбин—Портартур 1010 км. дограђен 1902/3. — Овај руски подвиг надмашује је све досадашње подвиге исте врсте. — Пасијачка жељезница Иујре—Санфранциско, која је дуга 5307 км., а била је до сада највећа пруга на свијету, заостаје далеко иза сибирске жељезнице, која од Челябинска до Владивостока износи 6480 км. или до Портартура 6820 километара.

Овако огромно дјело стајало је и великих материјалних жртава. Руси су по-

ЛИСТАК.

СИБИРСКА ЖЕЉЕЗНИЦА И ЊЕЗИН УТИЦАЈ НА ТОК РУСКО-ЈАПАНСКОГ РАТА.

Загребачки „Србобран“ доноси ова интересантна разматрања о сибирској жељезници и њеној улози у данашњем руско-јапанском рату:

Седам је мјесеци протекло, од како је јапанска флота разбојнички напала руску у Портартуру и тим започела крвави руско-јапански рат. Седам мјесеци већ, може се рећи, ратује Јапан, док се Русија само спрема за рат. Одношај између Русије и Јапана били су већ од дужега времена запети и рат се могао предвидјети. Како је Русија ишла у сусрет томе рату није се могло сазнати, јер је руска јавност о томе ћутала. Тек кад је букнуо рат пзибило је на јаву, да је Русија неспремна за њ. Непријатељ је већ био поплавио Кореју, док је руске војске било тек неколико десетина хиљада против њега. Манџурска војска почела се појачавати и састављати тек онда, када је Куропаткин преузео врховно заповједништво. Пријатељи и непријатељи Русије упрли су очи у Куропаткина; први очекујући да ће доскора сувбити непријатеља, а други су га сматрали заједно са оном малобројном војском, коју је затекао на ратишту, масним залогам Јапанаца. Међутим Куропаткин је дошао на ратиште са готовим планом, који је према приликама саставио и који ево већ 6 мјесеци успјешно и постепено проводи. Нашавши на ратишту малену војску није било друге, него пред многобројнијим непријатељем полагати умивајчи, задржавајући га у његовом напредовању и слабећи га што више физички и материјално.

Довиш се управо морамо његовој војничкој мудрости и вјештини, којом је знао, штедећи своју војску, тако дуго успјешно задржавати непријатеља, не упуштајући се никада у одлучну битку, док није око себе прикупило толико војске, да се може упустити у одлучан бој. Његова тактика умивања није никаква имитација Кутузова, него последица прилика, у којима је рат затекао Русе на истоку. Куропаткин је свој план крају привео, и нећемо дуго чекати час, када ће показати непријатељу, у какве се вратоломије упустио.

Спори придоласак руске војске на крајњи исток био је многица заговјетан, а непријатељи Руса су о томе кјекакве лажне вјести по свијету ширили. Како је пак знао, да је ратиште од унутрашњости Русије удаљено преко 8000 км., а да се је транспортирање чета обављало преко дједомично дограђене и једва промету предате сибирске жељезнице, томе је ствар била јасна. Али и та голема удаљеност не би била ошбита запрека, када би комуникација с истоком била подеснија. Русију веже с крајњим истоком једнопружна жељезница, која све до ових дана није била потпуно изграђена. Задњи дио ове пруге, који се пружа у лужини од 260 км. околу јужнога окрјака Байкалског језера, и спаја сибирску са забјалском жељезницом, довршен је пред кратко вријеме. Том згодом хоћемо да упознамо читавце са том огромном градњом, која је за читаво човјечанство, а особито за културни напредак сибирских земаља од непроцењиве вриједности, те уједно да изнесемо стање те жељезнице у почетку рата као и све оне потешкоће, које су пријечиле брже транспортовање чета и ратне цире на ратиште. Из ових редака увијериће се читаоци, да су Руси учинили све, што

Артура па до Петрограда, војник, који је био присутан на крштењу Царевића, пратио је и чувао књажево тијело.

Генерал књаз Нирод, послвије спровода, гавут оданушу у јавку према његовом сину, хтио је да добротинствима и исказе захвалност. Напомене му нека лака и уносна мјеста, која би му он могао дати или прибавити. Али на све те понуде војник је имао само један одговор, да он жели да га опет пошљу његовим друговима на бојишту.

Десило се у то прегледање чета у Петерхофу, а књаз Нирод одлучи да поведе војника са собом и да говори с Царем о њему. Цар је слушао књаза великим интересом, а тад нареди да војника доведу преда њ.

„Би сте ли ви хтјели бити у мојој стражи?“ запита Цар. „Ја бих хтио бити у рат“ одговори одлучно војник. „Ја ћу се побријати, да се ваша жеља испуни“ одговори Цар, „али реците ми, што се говори тамо на фронту?“

При овом питању цијела тајна војникове одлучности, да се поврати у рат, била је откривена. „Они говоре“, рече војник „свим друштвама на фронту него ви овдје. Свије сам ја чуо неки дио свијета и то казивати, да ћемо ми бити потучени. Нико тако не говори на фронту. Свака тамо каже, да онг часа, кад се ми спустимо на Јапанце, са брда на равнице, да ћемо их ми лако потући, па ја хоћу да пођем натраг, будем тамо, и да помогнем мојим друговима потући Јапанце.“

То се у велике свије Цару, који одговори: „Ви ћете ићи, али да вам покажем, како ја цијеним одважне људе, вама свијаче, ја вас показујем да дођете на крштење Царевића, па ви можете онда пригати вашим друговима о томе, јер они морају да се боре сада за мига сина, исто као и за мене.“

И тако се је догодило, да је обични прости војник био на крштењу поред највиших достојанственика државе.

Живот у Порт-Артуру.

Неки радници, који су стигли у Петроград из Портартура, причају занимљиве ствари о животу у портартурској тврђави, коју већ тако дуго узалуд опседају Јапанци. Подузетник Голдјагин, који је у Портартуру провео двије и по године, отишао је одавде с 18 других радника на китјеској дунки. Путовање до Чифу-а трајало је три дана и прошло је сасвијем сретно. Само једном доспјела је дунка у свијетло прјектора с јапанских бродова, но ипак јој је пошло за руком умакнути, тако да Јапанци и нијесу пошлѝ за њом у потјеру. Уопште се на дункама може успјешно доћи у Чифу и из Чифуа у Портартур. Треба паткада приближи и лукавство. Тако су једном Јапанци зауставили китјеску лађу, на којој се налазио руски официр с важним порукама. Но официр био је тако добро сакривен, да је остао неопажен: лађаше међу неколико врећа, пуних брашна, на којима су Китајци начинили од дасака отп и у вријеме прегледања јели на њему ориза. За превоз добијају Китајци 350 рубаља без обзира на број путника. На тим се дункама довози у Портартур храна, особито поврће и воће. Отуд долази, да био када с мора није баш тако строга.

У Портартур може се ући и вратити натраг не само с мора, него и с коњина.

Прошлом за награду читаве жељезнице заједно са потребним за то уређењем и грађама, које су биле пошљедица те жељезнице, укунно двије милијарде и двадесет и осам милиона круна.

У ову своту урачунат је такођер и трошак за награду трговачке луке у Владивостоку, као и трошкови за побољшање паробродста на сибирским ријекама. Уза сву ту огромну своту, која је потрошена за грађу сибирских жељезница, она је тек једноспружна, а само на мјестима гдје се влакови сусрећу — која су међутим у приличној удаљености једно од другог — положен је и други пар шина. Све грађње и главне и споредне једноставне су и солидне; лукова и монументалних колодвора нема улазач читаве пруге. Земљиште преко кога прелазни жељезница дјелује је државно, а оно што је било у приватним рукама куповано је за врло јевтин новац. Према томе је највећи дио новца потрошен за грађњу и опрему жељезнице. У потоне вријеме издате су велике своте подузетницима у име награда, што су обавили поједине радње прије уговорена рока. На једна грађња оне врсте, која је до сада на гдје обављена, није била скупљана са таким потешкоћама као ова. Код грађња жељезнице налази се обично на техничке потешкоће, које су данас све савладљиве. Осим разних техничких зграда, које су мјестимце, као н. пр. на први око Бајкалског језера, биле врло велике, и које су прогутале силан новчак, а вријеме, имали су Руси и других европљани. Велика зима, несташница воде и неповољна клима спречавали су знатно радњу.

(Свршило се).

Истина, грађанство се не даје на таква смјела подухвја, али ксади су то већ више пута извели. Из Портартура је изишло за вријеме осаде свега око 3000 људи. У прво вријеме, пошто је Портартур с копна одрезан од свијета, грађанство се је силно уплашило. Но генерал Стесњев охрабрио је одмах становништво одређивши, да свако, ко је способан носити оружје, буде уврштен у домобранство. Тако се сабрало око 2400 људи. Дадоме им пушке и сталоме их дневно вјежбају у гађању. Сви су се охрабрили, а неки се дадохме уврстити у редове сталне војске и дођоме на тврђаве. Жене, до 500 на броју, такође су позване на посао; једне уврстише се међу сестре милосрднице, а друге су постале кројачице, праље, куварице и тако су биле од користи браниоцима Портартура.

Што се тиче љекарске помоћи, Портартур је добро снабђен. Уочи саме осаде у град су доведена два влака: један са муницијом и експлозивним стварима, а други са љекарским осељем. Тако је у Портартур дошло 80 љекара, који пружају помоћ многостројним рањеницима. До 20 јуна било је 5000 рањеника, а 2000 је већ оздравило и пошло натраг на тврђаве. Храном и хљебом тврђава је такође потпуно снабђена. И меса имаде доста, а помогли су у томе опседнутима Јапанци, који су нагнали на мјеста, гдје су биле намјештене подземне мине, велик број волова и коза; но маче најјесу експлодирале, а руски војници похваташе више стотина волова и до 500 коза и дојераше их у тврђаву. Сада је генерал Стесњев одредио, да се кољу мааге, чије је месо слично коњском, ало ипак нешто боље.

Поврће су у почетку довозили Јапанци, преобучени као Китајци. Свако би јутро дошло неколико колица са поврћем у пратњи од 2 до 3 човјека. Руси су држали, да су то Китајци трговци на оближњих села и нијесу им сметали, док није један подофицер у тобожњем Китајцу упознао Јапанца, кога је већ прије познавао у Портартуру. Превара била је тијем лакша, што су и Јапанци, који су живјели у Портартуру, готови сви дали главу објерјати. Тобожи трговци су постријељани и трговина је престала, а од тога времена добијају Руси поврће из Чифуа.

Недавно се јавило, да су Јапанци настојали, да листе тврђаву воде, тиме што су лешевима заразили воду у језеру. Но становништво и не треба воде из језера, јер су Руси у Портартуру и околини ископали до 40 бунара, који дају доста воде тврђави. Велику је радост побудило откриће тајнога китјеског складишта са топовима и муницијом. То је складиште показао Русима један Китајца, који је важне услуге чинио Русима у китјеском рату и добио за то сребрну и златну медаљу. Складиште било је добро скривено 13 врта далеко од Портартура и 3 врте од мора. У њим налаже 60 новјих Крупових топова, калибра од 6 до 9 уначи и за сваки топ од 300 до 3000 граната. Топови су сачувани у добром стању, дочим су пушке захраване и негодне за ратну употребу.

На Портартурске тврђаве пренесени су сви мањи топови са бродова и око дјие хиљаде морнара учествује у бојевима, чинећи чудеса од храбрости. Значајно је држање морнара од 14 јула на Зеленим горама. Овдје су биле намјештене двије сотније морнара са два официра Јапанца, које је успјело одрезати и заобити једно малено одјељење. Два дана и двије ноћи борили се ова чета јунака са геклико колона Јапанца. Кид су били испуцани сви фишче и топовски метци, одјељење почело је бацати са бријега камења. Но и камења је нестало. Јапанци су се већ стали пенѝати на бријег, не налазећи препона, а тада одјељење морнара употребило пошљедње средство. На тврђави налазило се неколико старих великих попова. Те топове изнемада ринуше низ бријег, те исти падајући низ стрменицу, подвје и покосе све Јапанце. На то одјељење морнара побјеже и сина си се. Спаало се свега 40 људи од њих 350, међу њима један официр.

Све до 20 јула налазила су се јапанске чете на десном крилу 9 километара, а на ливеном крилу 19 километара далеко од Портартура. Бомбардовање није до сад граду нанјело никакве штете.

Колико и како је становништво Јапана.

Из статистичке годишнице, што ју је недавно издао јапански статистик Хамабиси, допсимо као одговор на горње питање ове податке:

Јапан сам, осим острва псекадорских и острва Формозе, има 32.416 квадратних километара, дакле седам десетина онога простора, што га заузима дачаша немачка царевина, која броји 540.659 квадратних километара. На том простору становало је године 1893 43.763.855 душа, а то чини 1143 дута по квадратном километру. Јапан је јаче насељен него немачка царевина, јер у овој иле само 1043 душа на један квадратни километар.

Од цјелокупног становништва долази на главно јапанско острво Хоншу или Нипон, на коме лежи градова Токио, Осака, Киото и Јокохама, 33.980.918 становника, а на јужна острва Сикоку и Каусуу долази 3.013.817 односно 6.236.777 душа.

На острво Хоккаиди, које од главног острва Хоншу лежи према сјеверу и које је по величини одмах друго, има само, 608.040 становника, дакле не више од 8 на квадратни километар. Обзиром на цјелокупно становништво, остала острва долазе мање у обзир. На Формози и псекадорским острвима станује свега 2.464.967 становника, те кад се и тај, дијелом нови посејд урачуна, на коме је много више Китајаца, него Јапанаца, онда Јапанска држава броји свега 46.228.822 душе. Не стоји дакле да Јапан већ данас има преко педесет милиона становника, као што су то писали досада неки листови.

Становништво већих градова у земљи стоји овако: Главни град Токио има 1.440.212 становника, Осака 821.235, Киото 353.139 становника. Осим ових још је пет градова: Нагоја, Кобе, Јокохама, Хирошима и Нагасаки, који имају више од 100.000 становника; тринаест градова имају од 50—100, а 57 градова 20—50.000, душа. Већина становништва, неких 24.327.130 душа живе у мањим мјестима која броје од 2000—5000 душа, а којих је у држави свега 8008.

Од цјелокупног становништва живјељо је 39.211.879 душа у општинама са више од 2000 становника. Но и ако многа јапанска мјеста носе на себи обљежје провинцијалних градова, то се отуд што у тим градовима претеже такозвано варошко становништво, не може и не свије никакво извести и то, као да би у тим мјестима индустријска радност била јача од пољске продукције.

Јапанско становништво дијели се у три касте или стадежа, који се веома строго одвајају међу собом. Те су касте: племство Кназоку, војници Шинзоку или Самураи и обичан народ-Хејмики. Племство броји 706 породица или домова са 3345 особа; војни стадеж 439.387 домова или породица са 1.666.311 особа, а остало је обичан народ, који броји 8.180.240 домова или породица. Агресивна снага ове земље потиче највише из рагоборна духа, који је у војној кисти веома снажно развијен. Војна обавезност није, наравно, ограничена само на припаднике војнога стадежа. Дужни су служити у војсци и сви остали, али из војног стадежа произлазе по готово сви официри и подофицири.

Што се тиче кретања становништва, то се просјечни број бракова не одваја много од овога у Јевропи. Прије су у Јапану били веома учестали брачни разводи, но сада су, нарочито под утицајем јевропских народа, све ређи и ређи. Порођајна скала је за прошлх десет година непрекидно складала. Године 1892 износила је 294 од 100, а године 1901 327 од сто. Узев у опште и у цјелини, јапанска нам статистика износи слику веома снажног и живаљог живља.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Споменик Змај Јовану Јовановићу). Наша прекојавска брђа носе се мишљу да подигну споменик Змај-Јови. Новосадска „Застава“ препоручује, да би најбоље било да прикупљање прилога предузме друштво „Змај“ у Ср. Карловцима, јер то друштво има свој управни одбор, који би могао одмах предузети посао око скупљања прилога, а томе друштву не би нико пранио сметње. Уз то, ово друштво носи у почетак Змајеву име Змајево, а и приликом смрти Чика Јовине многи се сјетили тога друштва са приликама, како би главница тог друштва ојачала, да би се задатак друштвени могао што прије остварити. Стга „Застава“ заступа ту мисао, наводећи да би друштво „Змај“ требало да се лати прикупљања прилога, па да освјетла образ, а и учини да друштво буде достојно имена, које носи и које му такођер даје угледно мјесто у српском друштвеном животу.

(Верешчагинова умјетничка заоставштина). Из Петрограда јављају: „У току изућег мјесеца изложиле се овдје умјетничка заоставштина славнога Верешчагина, а одмах послје изложбе, све слике ће се изложити јавној продаји, како је то тестаментом наредио умјетник, који је, као што је познато, на „Петропавловску“ пропао. Заоставштина има 600 комада, кје слика, које цртежа. Једна слика великог умјетничког савишества, која се оснива на мотивима из туркестанско војне руске војске, носи натпис: „Орлови код изгинулих на бијшпу“. Друге двије ратне слике с мотивима из руско-турског рата зову се: „Атака“ и „Молива пред атаком“. Једна ратна слика дивљом садржаја зове се: „Опијело на бојишту“. Многе слике и цртежи су резултат Верешчагиновог путовања ради студије по Јапану, с којег се он готово уочи самог рата вратио.

(Отварање „Српског дома“ у Будимину). Готово заборављена и од све најблжаве браће, живи у Њемачкој, непростано се борећи против горех најезда германских, једна мала словенска грана лужичких Срба. Што ово племе још није пропадо, још се није утопило у валовима германског мора, има да захваљују првом раду себи и својој организацији. Главно

је родољубиво друштво лужичких Срба „Матица српска“, која ће 13. о. мј. прославити знаменити свечаност. Тога се дана отвара у Будимину, сједишту друштва, трошном Матице саграђени „Српски дом“, који ће бити сједиштем народнога живота лужичких Срба и чврстим бедемом народне свијести. Распоред је свечаности установљен овако: 12. о. мј. у вече: Састанак гости у хотелу „Гуде“ у Будимину; 13. о. мј. прије подне: освјећење и отварање „Српског дома“; на подне: свечана скупштина „Матице српске“; у 2 сата: банкет, а у вече постога дана: велика народна свечаност.

Радуюћи се искрено нашој браћи лужичким Србима на лијепоме успјеху њиховог патриотског настојања, срдечно им честитамо сву значајну славу.

(Образовање воље.) Српска Омладина, у колико се досад организовала, зна да јој је прва дужност самообразовање и радени препород. Друшчије нема наде, да ће ђачка омладина бити апостол разумног и паметног живота, народне културе и носилац племенитих човјечких идеала.

Зато је похитала и наумила издати књигу универзитетског професора и великог ђачког пријатеља Жбела Пејота *Образовање Воље* као прву књигу „Омладинске Књижице“ увјерена, да ће бити бирљетна као младим усјејима јурђевска кнѝа. Увјерена, да сад сваки ђак, сваки умни радник, добива драгоценог пријатеља, који ће га пратити узастопе кроз читав живот, и служити му савјетима, чија се вриједност може тек слутити. Савјети ће помоћи ђаку, да очува здравље тијела и душе, да обогати душу своју живим знањем и тежбе своје племенитим човјечјим идеалима. А омладина се узда, да ће ти савјети крајем сваке школске године послати у наш народ по десетак учитеља и професора, правобранилаца и лијечника, који ће водити народ од зала, што му подгризају тијело и душу, сметају напредак српске културе и грађанских врлина у њој; који ће хумани и свјежи, чисти од сваке предрасуде, служити истини и друштвеној правди, и као слободни, снажни млађи прогонити сваку неправду. Ти савјети ће помоћи и свима оним умним радницима, школованим људима, који су већ ушли у живот, отишли на село, гдје народ живи традиционално, а не рационално, ушли у градове, гдје је већ унапријед скочан калуп за живот учених капутања, па су пали у загрљај животу пјаних и лијених незналица на селу или несавјесно, исто пјане, неинтелигентне интелегенције по градовима. И показује их на нов живот.

Јавни живот показује и открива умним радницима многе нове стање, многе њиве народне, које плачу за савјесним душама и вриједним сијачима. А ова ће књига показати, како да поставнемо, како да успрокос силним непријатељима останемо врени и вриједни сијачи, честити и добри пастири.

Српска, дакле, Омладина јавља свијема умним радницима, свијема онима који су ђаци, који су икад били ђаци, или хоће то да постану, нека се заузму, да се штампа књига, без које они не треба да буду, коју не треба са свог писаћег стола да склањају, нити да је затварају, склањају.

Књига ће изнијети око 20 табака 15 до 24 сп. вел., а цијена ће јој бити у дивном платненом повезу само 2 к. 60 жел. Претплату треба слати Српској Манастирској Штампарији у Карловцима.

Моле се сви омладинци и пријатељи омладине, да својски приону око скупљања претплате на ову алатну књигу. Скупљачи добијају 10% попуста. Књиге ће им се разашилати само за готов новац.

Ко жели добро српској омладини и српском народу, а хоће да то и на дјелу покаже, учинио би велику задужницу, кад би покљавао ову алатну књигу ђацима и то не само добрим, него и рђавим, које треба поправљати.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 10 септембра

(Личне вијести). Његово Високопреосвештенство Митрополит г. Митрофан, у пратњи свога ђакова, г. Ива Калуђеровића, отпутовао је данас на Грахово ради освјећења дивне цркве, коју Граховљани на Вилусима подигоме. Одатле ће Његово Високопреосвештенство посјетити манастир Јосифјерво и 2—3 дана се тамо задржати, па ће се у идући четвртак на Цетиње повратити.

(Мјешовита комисија). Поводом несрећног случаја који се десило у Зети на граници, близу села Голубоваца, Владе Књажевска и Огманска сагласиле су се, да зашаљу на лице мјеста мјешовиту комисију, која ће узроке сукоба изијелити и строгим казном криваца даљем аду на пут стати. С наше стране изаслати су г. г. Ристо Поповић, привремени члан Великог Суда, и капетан Стеван Раичковић, предсједник подгоричке општине, а турски изасланици су потпуковник Мустафа

Беј, кајмакан тушки и Мехмед Ефендија, интендант-мајор жандармерије скадарског вилаета.

(Из Митрополије). Спасоје Ј. Павловић из Крушевца у Херцеговини, сада настањен у Америци, и његови рођаци Васо Ј., Расто Ј., Томо Ј., Саво П., Илија П., Јово С., Стеван С., Филип Ј., Тришко Ј., Јован Ј. и Тришко П. — Павловићи, приложише један велелепни престолни крст саборној цркви св. Василија Острошког Чудотворца у Никшићу, задужбини Њег. Краљ. Височаства Господара Књаза Николе I, у вриједности од 800 круна.

Приложницима на овако лијепог дару нароче се овим топа захвалност, и препоручују се Богу и Острошком Чудотворцу св. Василију, да их штити и чува у сваком њиховом подухвату, и здраво и срећно својој домовини послати.

(Из „Друштва за потпомагање заната и трговина“). Друштвени добротвор, и иначе познати српски родољуб, г. Васо Муачевић, велелепнији од Осијека, изволао је примити две наше дјеце од свом трошку за вријеме једногодишњег научавања плетарског заната у заводу у Осијеку, куда су дјеца одмах и упућена свесрдним закупањем и новчаном помоћу вриједног Друштвеног добротвора, г. Ива Ш. Пејовића, из Голубовца, чиновника у пензији.

На овом племенитом закупању око ова два сиромашка и на уложеним жртвама око нашег праведног напретка, „Друштво за потпомагање заната и трговине“ најтоплије захваљује г.г. Муачевићу и Пејовићу.

(Женска основна школа). Управа женске основне школе јавља дјетињим родитељима и старатељима, да ће уписивање ученица у поменути школу бити 13 и 14 септембра и то 13-ог од 2 сата послје подне, а 14-ог од 8 сати изјутра.

Уписивање извршиће се у здању Дјечијег Сада Велике Књагиње Милице Николасевне.

(† Филип Чобељих). Јављају нам из Алексинца у Србији, да је овдје дана преминуо тамо учитељски матурант Филип Чобељих из Вјелопавића у Црној Гори, у најљепшем цвијету младости, тек што је имао свршити учитељ. школу и оспособити се за јаван рад. Покојник је сахрањен у Алексинцу. Лака му земља и вјечан спомен!

Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“ и руске „Трговачко-Телеграфске Агенције“.

Рат између Русије и Јапана.

БЕРЛИН, 5 септ. — Из Мукдена се јавља, да је генерал Куропаткин издао 2 ов. мј. ову дневну варадбу: Данас ме је усећила ова депеша Њ. В. Цара: „Из нашег извјештаја о бојевима код Љаојанга увиђам, да није било могуће даље држати позиције, а да коначно не буде пресјећено одступање војске. Изабрало је дјело одступања цијеле војске у најтежим приликама по непролазним путевима, а да се при том није изгубило ни од артиљерије, ни од остале ратне опреме. Хвала вама и четима на вашим јуначким дјелима и вашем непрекидном самопожртвовању. Бог вам помогао!“

ПЕТРОГРАД, 5 септ. — Алексинјев јавља: Званични извјештај маршала Ојаме последије битке код Љаојанга не одговара истини. Ми смо оставили у Љаојангу само два стара неупотребива вагона и неколико старих поравијаних кола за муницију, и пет шест сандука револверских фишека.

Куропаткин јавља Цару: Читав манџурска војска особито је радосна, што Ваше Величанство цијели њезин труд, те је испуњава једину жељу, да побједи непријатеља и да оправда помирење свог врховног поглаварца. И непријатељ је био овога пута доста скроман у својим извјештајима, јер не говорио ратним трофејима и заробљеницима. Исти Куропаткин извјештај потврђује, да би био могао пресјећи једном дијелу руске војске одступање, али да му то није пошло за руком.

ПЕТРОГРАД, 5 септембра — (Званично) Генерал Сахаров јавља, да 3. и 4. ов. мј. није код манџурске војске на цијелом фронту дошло до окршаја, те да предстатке добијају знатна појачања, особито код села

Биволудца и источно од железнице у правцу према јангајским рудницама.

ТОКИЈО, 6 септембра. — Ојаме јавља, да руске коњаничке предстатке имају своју базу у Павчиану, Ханлину и Пасанчату, те да сваки дан предузимају изазиде у околини Вултантсеу. Руси заузимају 12 миља дуги фронт на Јангају, који је три миље удаљен од Татнегланцау. Њихова коњица носи сада другу униформу сиво црне боје.

ТОКИЈО, 6 септембра — Поводом вјести о несугласицама између иностраних официра и новинарских дописника код јапанских војних власти и код јапанске војске, послао је маршал Јамагата маршалу Ојаме овај телеграм: Објава рата и проглас, што га је царска влада издала на народ, оснивају се на начелима правичности, и на то не чине никакве разлике између расе, вјере и народа. Једина је сврха рату, да се држави осигура мир и да се плодови цивилизације очувају у заједничком интересу свих народа. Надати се је дакле, да ће се начела о држању, што смо га ми имали пред очима, употребљавати према иностраним официрима, који бораве код наше војске, и према новинарским дописницима, те да се они неће огрјешити о војне тијеве све дотле, док се од нас с њима поступа најсрдатије, трко да искрено држање Јапанаца буде цијелом свијету отворено.

ЛОНДОН, 7 септембра. — Из Љаојанга се јавља од 1 ов. мј., да су Руси јужно од Мукдена у живом раду, а Јапанци да су успоставили железницу јужно од Љаојанга и подигли мостове преко ријеке. ЧИФУ, 8 септ. — „Рајтер“ јавља из вјеродостојног извора, да су Јапанци јуче у вору подузели општи напад на Портартур, која је трајао до мрклих ноћи.

СЕУЛ, 8 септ. — Заповједник јапанских чета у Кореји, генерал Харагуша, позван је ватраг у Токију.

ПЕТРОГРАД, 8 септ. — (Званично). Стесел јавља 3 ов. мј.: Ове ноћи неколико пута су Јапанци напали на водовод, али су били одбијени с великим губитцима. Располагање у војсци је извршено.

ЛОНДОН, 8 септ. — „Рајтер“ јавља из Шангаја: И јапанска је флота учествовала јуче у општем нападу на Портартур. Јапанци су јутрос заузели двије важне тврђаве на Шинсвагингу.

МУКДЕН, 8 септ. — „Рајтер“ јавља, да батка предстоји. Јапанци марширају напријед са 8-9 дивизија Фронт руских позиција налази се источно од ријеке Хунхо.

ПЕТРОГРАД, 9 септ. — (Званично). Куропаткин јавља 7 ов. мј.: Никакве промјене код војске. 9 ов. мј. опажено је једно непријатељско одјељење источно од Далин-кланца. 7 ов. мј. непријатељ је подузео два напада на нашу позицију и послао четири чете, да заобиђу наше лијево крило. Напади су одбијени а заобилажење је коњица спрјечила.

ТОКИЈО, 9 септ. — Војска јапанска маршира напријед према Мукдену. 5 о. мј. није било никаквог сукоба.

ЛОНДОН, 10 септ. — „Рајтер“ јавља из Шангаја, да је порт-артурска флота одлучила, ушљед непрестаног бомбардовања, да ове недјеље изиђе из пристана и да се спасе у којем неутралном пристану.

ПЕТРОГРАД, 10 септ. — Куропаткин јавља 8 ов. мј.: На јужном фронту војске никакве промјене. По добивеним извјештајима о нападу Јапанаца 7 о. мј. на наше одјељење код Далин-кланца, непријатељ је два пута подузео офанзиву, али је свуда одбијен са знатним губитцима.

ТОКИЈО, 10 септ. — „Рајтер“ јавља из појитивног извора, да су Јапанци заузели на јуриш висове

западно од Итшана. Сва настојања руска, да поново отму те повиције, остала су безуспјешна.

ПЕТРОГРАД, 10 септ. — Из Мукдена се јавља, да је по китајским изворима отпочео покрет јапанске војске с цијељу, да обиђу лијево руско крило.

ПЕТРОГРАД, 11 септ. — (Званично). Сахаров јавља од 9 септембра: на јужном фронту руске војске опаже се, да јапанска авангарда почиње офанзиву од села Бајанјутонца према сјеверу, на пугу који води к Фулину.

„Вјеренија Вједомости“ јављају из Чифу од 9 септембра: 7 руских официра, међу којима Радзивилов и Кристофоров, стигли су недавно на Портартур у Чифу и отпutoвали су у главни штаб генерала Куропаткина с вјештина од генерала Стесела.

СУЕЦ, 11 септ. — Руске крстарице „Петербург“ и „Смоленск“ стигле су овамо.

ЦАРИГРАД, 11 септ. — Реуфпатпа, бивши гувернер Ерверума, именован је за гувернера у Солуну.

БЕЧ, 11 септембра. — Аустро-италијански преговори односно пројекта трговачког уговора довршени су потпуним споразумом.

ОБЈАВА.

Инкантирање руја Катунско-Ријечке, Зетско-Брдеке и Приморско-Црмичке области, у присуству владиног повјереника, било је 6. овог мјесеца у Подгорици.

Као закупник овогodiшњег руја у поменути областима остао је г. Авђел Нуп Кола, као овај који је понудио највећу цијену, по којој ће руј куповати.

Закупник г. Авђел Нуп Кола почевши од 1. септембра ове године па све до 1. марта 1905. године примаће и одмах плаћати руј сваког дана осим неђеље у својим магацинима у Подгорици, на Ријеци сриједом, четвргом, петком и суботом, а сваког понеђељника и угорник у Селанима.

Закупник, пошто се руј извјери на децималу, плаћаће за свако 30 кила руја круна 2. и 40 хелера.

Народ у реченим областима продаваће руј само закупнику г. Авђелу Нупу Коли, а ако се ко ухвати, да га је другоме продао, надлежна власт наплатиће закупнику од продаваоца онолико колико продата количина руја износи по утврђеној цијени.

Руј мора бити добро велем, просијан на обично до сад употребљена сита и чист без икакве смјесе (горе, земље, и без клица) а препоручује се народу, да га не доноси у кишљиве дане на продају у гореовицане магацине.

Продаваоц је дужан плаћати мјерачицу општинску, а гдје је нема плаћаће по 4 хелера на бreme (око 30 кила).

Руј, који не би био велем, просијан и чист закупник га може одбити, а продаваоц не смије га никоме продавати до 1. марта 1905. г.

У случају неспоразума о квалитету руја продаваоц и закупник имајуће своје пуномоћнике, који, ако се не сложе, подносе ствар на ријешање државном чиновнику, који је одређен као вјештак за таква испитивања.

ПБр. 3925. Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дјела. 19. августа 1904. г., на Цетиње.

3-3

О Г Л А С.

Министарство Финансија овим износи на јавну продају дољенименовану непокретну државну имовину,

која се налази на Ријеци Црнојевића:

1) једну кућу са седам витлова млина;

2) једну кућу, која се налази у близини млина;

3) једну тезу и

4) око шест рала земље са воћем и осталим дрвећем, које овој земљи припада.

Од ове гореименоване имовине два су дијела својина Министарства Финансија, а један дио браће Матиновића. Ко би желио купити ову имовину, која припада Министарству Финансија, нека се обрати ради подробнијег обавјештења о истој и ради погодбе канцеларији Министарства Финансија на Цетиње.

Бр. 868.

На Цетиње, 28 маја 1904 год.

Из канц. Министарства Финансија, 3-6

О Г Л А С.

Њ. Министарство Финансија наноси на продају двије државне куће, које се налазе у овој вароши, и то:

Кућу, која је купљена у г. командира Гатала, налазећу се у официрској улици под бр. 7 код општинског парка, и

Кућу купљену у г. Филипа Ковачевића, која се налази у улици Баја Пивљанина под бр. 16.

Ко би желио купити једну или обадије ове куће, нека се пријави потписатој канцеларији, гдје ће добити извјеште о цијенама и условима.

Број 1323.

Цетиње, 20 августа 1904 г.

Из канцеларије
Њ. МИНИСТАРСТВА ФИНАНСИЈА.

4-4

Службена објава.

П О З И В

Којим се позива Сл. Боли Црногор. подјарик из Колонде и Мето Шабан Амелова турски подјарик из Бупата, одбјеги у Турску, који су већ неколико пута позивани преко власти, да дана 5 октобра 1904 г. у 9 сати прије подне предстану Њ. Обл. Суду у Бару, којег ће се дана отпочети главни претрес против истих с друштвом у кривичној парници, због крађе говеди у пољу улињском.

У случају, ако се оптужени а овим позвати не пријаве на означени дан, Њ. Обл. Суд ће изрећи противу истих пресуду in contumaciam.

Број 227.

V-904-15.

У Бару, 4 септембра 1904 г.

— Њ. Областни Суд —

За секретара — писар, За председника,
Б. Ђурашковић. А. Рајчевић.

P. 113

Бр. 252

1-1

Приватна објава.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти нашег незаборављеног брата,

ВИДАКА БАНОВИЋА,

који се последије кратког али тешког боловања у 28 год. свога живота преселио у вјечност у Америци (Ала-ска). — Сматрамо за дужност вајавити нашу вјечиту благодарност прво г. председнику српског јединства „Ловћен“ Спасоју Радновићу официру друштва г. Стевану Далићеву и свему српском друштву, који онако неуморно радише, како за пријеме покојниковог боловања, тако и последије његове смрти, спремајући и пратећи невређањем нам брата до вјечне куће.

Срдачна хвала свој браћи Србима у Алаској, који покојника братски поспријаче и матери земљи предадоше.

Хвала и онајима нашим пријатељима и племенитцима, који нас у жалости кривеши, чим нам била и тугу за милом покојником олакшаше.

Општина-Рудина, 20 авг. 1904.

Ожалошћена браћа:

Ђоко и Гојко.

P. 118

Бр. 90

1-1